

«Με τη «μελέτη» τους οι εμπειρογνώμονες, επιχειρούν να αξιολογήσουν (για δικαστική χρήση) εκ των υστέρων μια περιβαλλοντική μελέτη, η οποία έχει ήδη ελεγχθεί και κριθεί από τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας.

Έχει ήδη υπάρξει Θετική Εισήγηση της ΔΙΠΕΧΩ Δ.Μ. ΑΔΗΔΜ, για το συγκεκριμένο έργο, προς το Περιφερειακό Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΠΕ.Σ.Π.Α.) της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, κατόπιν θετικών γνωμοδοτήσεων όλων των συναρμόδιων Υπηρεσιών.

Περαιτέρω το έργο έχει ήδη κριθεί θετικά και στο ανώτατο θεσμικά επίπεδο, αφού το Περιφερειακό Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΠΕΣΠΑ), έχει ήδη γνωμοδοτήσει ΟΜΟΦΩΝΑ ΘΕΤΙΚΑ (Α.Π. ΔΙΠΕΧΩΣΧΔ.Μ./Α.Δ.Η.-Δ.Μ.: 39340/18.08.2023) και κατόπιν τούτου το έργο έχει λάβει Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων.

Επομένως πρέπει να είναι σαφές, ότι η εργασία των μελετητών και των μηχανικών της εταιρείας έχει κριθεί θετικά από τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και οι απαντήσεις στα ερωτήματα δεν έχουν μορφή «απολογίας», αλλά μορφή «συμμετοχής» στη σφαιρική ενημέρωση των πολιτών».

Η τοπική κοινωνία μιλά μέσα από τη μελέτη των εμπειρογνομώνων της, για «θηριώδη βιομηχανική εγκατάσταση» αμφιθεατρικά σε έναν ιστορικό οικισμό, πάνω στην πηγή του ονομαστού νερού, εντός της Ζώνης ΠΟΠ Αμυνταίου, σε απόσταση 500 μέτρων από τον οικισμό η οποία θα λειτουργήσει βλαπτικά για την αγροτική ζωή του τόπου, την οιοπαγωγή και τον οιοτουρισμό. Τι απαντάτε;

Α) Ο χαρακτηρισμός του συγκεκριμένου έργου από τους εμπειρογνώμονες ως «ιδιαίτερα μεγάλης κλίμακας» θα ήταν λογικός αν το έργο αναπτυσσόταν σε κάποιο νησί του Αιγαίου. Τούτο διότι σύμφωνα με τη νομολογία ΣτΕ ήδη από τη δεκαετία '90, τα μικρά νησιά μπορούν να είναι δεκτικά μορφών μικρής-ήπιας ανάπτυξης, συμβατής με τον ευαίσθητο χαρακτήρα τους (βλέπε: Αρχές Βιώσιμου Αναπτύξεως, Μ. Δεκλερής Αντιπρόεδρος ΣτΕ, Σεπτέμβριος 1995). Ωστόσο η περιοχή του Αμύνταιου αποτελεί βασικό ενεργειακό κόμβο της ηπειρωτικής Ελλάδας για περισσότερο από μισό αιώνα.

Περαιτέρω, το εν λόγω έργο ισχύος 60MW, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «μικρό» συγκρινόμενο με τα έργα τόσο των παλαιών ατμοηλεκτρικών σταθμών ΔΕΗ, όσο και των νέων φωτοβολταϊκών σταθμών ΔΕΗ της περιοχής. Τα νέα φωτοβολταϊκά έργα της ΔΕΗ στην περιοχή του Αμύνταιου ήδη ξεπερνούν τα 1000MW σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, δηλαδή είναι 16 φορές μεγαλύτερα σε μέγεθος και κάλυψη εδάφους από το εν λόγω έργο. Ο χαρακτηρισμός λοιπόν «μεγάλης κλίμακας» για το έργο αυτό, είναι υπερβολικός για τα δεδομένα της περιοχής.

Β) Η ίδια η νομολογία του ΣτΕ (2741/2014, 1607/2022) απαντά στους αυθαίρετους χαρακτηρισμούς περί «θηριώδους έργου» από τους «εμπειρογνώμονες»: Παγίως, η χωροθέτηση κάθε έργου ΑΠΕ ελέγχεται από το ΣτΕ βάσει i) της συμβατότητας με τον χωροταξικό σχεδιασμό, ii) της φέρουσας ικανότητας της περιοχής, iii) της επάρκειας της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Αυτά τα ζητήματα έχουν ήδη ελεγχθεί σε πολλαπλά επίπεδα από τις αρμόδιες Αρχές, στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο (ΠΕΣΠΑ).

Γ) Αναφορικά με τις χρήσεις γης, την αγροτική παραγωγή και την οινοποιία, η θέση του έργου σύμφωνα με το εγκεκριμένο αναθεωρημένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) Δυτικής Μακεδονίας (Χάρτης Π2α της μελέτης του ΠΧΠ) εμπίπτει σε «περιοχή με κοιτάσματα λιγνίτη απόσυρση» (ΥΠΕΝ/ΔΧΩ ΡΣ/47965/828, ΦΕΚ398Δ-2024). Όπως τεκμηριώνεται στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), πρόκειται για μη εκμεταλλευόμενη έκταση με άγονο έδαφος και αραιά φρυγανική/χορτολιβαδική βλάστηση, η οποία δεν καταλαμβάνει καλλιεργούμενες αγροτικές εκτάσεις ή αμπελώνες υψηλής παραγωγικότητας. Αντιθέτως με την επιλογή της συγκεκριμένης θέσης πληρείται η κατεύθυνση της παραγράφου Β1, του Άρθρου 15 του ΠΧΠ Δυτ Μακεδονίας περί δημιουργίας φωτοβολταϊκών συστημάτων (σελίδα 5705 του ανωτέρω ΦΕΚ).

Γιατί δεν παρουσιάσατε εγκαίρως τα σχέδιά σας στην κοινότητα ώστε υπάρξει η συγκατάθεση της τοπικής κοινωνίας ή η δυνατότητα συνδιαμόρφωσης; Γιατί δεν παρουσιάστηκαν στους κατοίκους φωτορεαλιστικές απεικονίσεις πριν και μετά την εγκατάσταση, καθώς και σωρευτικές απεικονίσεις μαζί με τα υπόλοιπα ενεργειακά έργα της περιοχής; Έχει σκοπό η εταιρεία να παρουσιάσει σήμερα στους κατοίκους πώς ακριβώς θα φαίνεται το έργο μετά την κατασκευή του;

Με την αριθ. 7/2021 (ΑΔΑ: ΩΦΑΝ7ΛΨ-ΩΦΥ) Απόφαση του, το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας έχει αναστείλει όλες τις διαδικασίες γνωμοδοτήσεων υπέρ έργων ΑΠΕ μέχρι: i. Την ολοκλήρωση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Δυτικής Μακεδονίας ii. Την ολοκλήρωση του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. iii. Τη θεσμοθέτηση του αποφασιστικού ρόλου του Περιφερειακού και Δημοτικών Συμβουλίων σχετικά με τις εγκαταστάσεις Α.Π.Ε. στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, iv. Τη θεσμοθέτηση αλλαγών και ισχυρών ανταποδοτικών, ώστε η ανάπτυξη των επενδύσεων Α.Π.Ε. στη Δυτική Μακεδονία να συμβάλλει καθοριστικά στο πρασίνισμα της Περιφέρειας και της οικονομίας της, με όρους δημιουργίας θέσεων εργασίας, εισοδήματος και αξιών περιβάλλοντος. v. Την εξασφάλιση της προτεραιότητας και ενίσχυσης των επενδύσεων ΑΠΕ από τοπικούς επενδυτές.

Με το πρακτικό υπ. αριθ. 5/2021 Συνεδρίασης του Δημοτικού Συμβουλίου (Αριθμός Απόφασης 17/2021), ο Δήμος Αμυνταίου συμφώνησε με την αριθ. 7/2021 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Μακεδονίας και ανέστειλε οποιαδήποτε γνωμοδότηση υπέρ έργων ΑΠΕ.

Επομένως, ακόμα κι αν η εταιρεία παρέκκλινε της θεσμοθετημένης διαδικασίας δημοσιότητας του Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου (ΗΠΜ) του Υπουργείου Ενέργειας , πως θα παρουσίαζε τα σχέδια της εφόσον υφίσταται ήδη από το 2021 πάγια αρνητική γνώμη του Δημοτικού Συμβουλίου;

Γνωρίζει η εταιρεία α) την πρόσφατη και πλήρη αναβάθμιση του καθεστώτος προστασίας του συνόλου του ορεινού όγκου Βερνον-Βίτσι σε "Προστατευόμενο Τοπίο" βάσει του οποίου ΔΕΝ προβλέπεται καμία εγκατάσταση ΑΠΕ; Τι απαντάτε στους εμπειρογνώμονες και τους κατοίκους που λένε πως το φ/β πάρκο εφάπτεται πλήρως της προστατευομενης περιοχής με άμεσο και βέβαιο κίνδυνο η εγκατάσταση να επηρεάσει τα χαρακτηριστικά της προστατευομενης περιοχής;

Σύμφωνα με το Χάρτη Π2α, που συνοδεύει το αναθεωρημένο ΠΧΠ Δυτικής Μακεδονίας, η θέση του έργου (5χλμ δυτικά του Αμύνταιου) βρίσκεται σε πεδινή περιοχή που χαρακτηρίζεται ως «κοιτάσματα λιγνίτη σε απόσυρση». Δεν βρίσκεται σε ζώνη φυσικών συστημάτων του Άρθρου 10 του ΠΧΠ , όπως εσφαλμένα αναγράφουν στην 7η σελίδα της «μελέτης» τους οι εμπειρογνώμονες και που αφορά ορεινούς όγκους (Βέρνον-Βίτσι κλπ) και ούτε «εφάπτεται» με αυτούς.

Πώς αξιολόγησε η εταιρεία τις επιπτώσεις στο τοπίο, πέρα από την απλή οπτική ή αισθητική όχληση;

Οι εμπειρογνώμονες αναφέρονται στο ζήτημα του «τοπίου» , επικαλούμενοι ακαδημαϊκή βιβλιογραφία περί «οπτικής όχλησης». Ωστόσο, οι απόψεις και η βιβλιογραφία που παρέθεσαν αφορούν αιολικούς σταθμούς, που πράγματι έχουν ζητήματα οπτικής όχλησης λόγω ύψους και όχι φωτοβολταϊκούς. Σύμφωνα και με το αναθεωρημένο ΠΧΠ Δυτικής Μακεδονίας, θέματα οπτικής όχλησης τίθενται μονο για αιολικούς σταθμούς και είναι εσφαλμένη η επίκληση των «εμπειρογνομόνων» σε αυτό, για το συγκεκριμένο φωτοβολταϊκό σταθμό: Ειδικότερα, στο 3ο εδάφιο της Παραγράφου Β1 του Άρθρου 12 (σελίδα 5694 στο ΦΕΚ), του ΠΧΠ Δυτ.Μακεδονίας αναγράφεται επί λέξη:

«Για την ανάπτυξη αιολικών συστημάτων (μεμονωμένων ή σε συστοιχίες) προς παραγωγή ενέργειας θα πρέπει να λαμβάνεται ειδική μέριμνα για την αξιολόγηση των επιπτώσεών τους στο τοπίο». Την ίδια ακριβώς κατεύθυνση, αποκλειστικά και μόνο για αιολικούς σταθμούς, επαναλαμβάνει το ΠΧΠ Δυτ. Μακεδονίας και στην παράγραφο 5.3 του Άρθρου 21 περί όρων , περιορισμών και κατευθύνσεων για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος (σελίδα 5717 του ΦΕΚ). Αντιθέτως, για τους φωτοβολταϊκούς σταθμούς το αναθεωρημενο ΠΧΠ στο 2ο εδάφιο της Παραγράφου Β1 του Άρθρου 12 (σελιδα 5694 στο ΦΕΚ), καθορίζει πως η ανάπτυξη των φωτοβολταϊκών σταθμών « υπόκειται στους κανόνες, τους όρους και τους περιορισμούς του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, όπως εκάστοτε ισχύει».

Στο εν λόγω έργο, όχι μόνο έχουν τηρηθεί και ελεγχθεί οι κανόνες του ΕΧΠ-ΑΠΕ για τους φωτοβολταϊκούς σταθμούς, αλλά λήφθηκε εξ αρχής μέριμνα εφαρμογής και των κανόνων του αναθεωρημένου ΕΧΠ-ΑΠΕ.

Η ΜΠΕ (Περιβαλλοντική Μελέτη) αναφέρει ότι «δεν εντοπίστηκαν εκτάσεις που σχετίζονται με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο». Δεδομένου ότι η Σύμβαση αφορά όλα τα τοπία τι ακριβώς εννοεί η εταιρεία με τη συγκεκριμένη διατύπωση;

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Τοπίου (γνωστή και ως Σύμβαση της Φλωρεντίας) είναι κυρωμένη στην Ελλάδα με τον Νόμο 3827/2010 και εφαρμόζεται σε ολόκληρη την επικράτεια, καλύπτοντας κάθε τύπο χερσαίου, υδάτινου και θαλάσσιου χώρου. Οι Περιφέρειες και οι Δήμοι μπορούν να προτείνουν συγκεκριμένα έργα Τοπίου, συγκεκριμένων περιοχών, σε Ειδική Επιτροπή της της Δ/νσης Χωροταξικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος. Τέτοια έργα είναι α) Έργα προστασίας και διαχείρισης τοπίου, β) Έργα σχεδιασμού τοπίων, Έργα δημόσιας πολιτικής για τοπία, δ) Διακρατικά ή συνεργατικά έργα.

Η συγκεκριμένη λοιπόν διατύπωση σημαίνει ότι δεν υπάρχουν σχετικές προτάσεις έργων τοπίου στην περιοχή μελέτης του φωτοβολταϊκού σταθμού. Περαιτέρω, δεν υφίστανται ούτε θεσμοθετημένες παλαιότερα εκτάσεις που να τελούν υπό ειδικό προστατευτικό καθεστώς τοπίου ή άλλης προστασίας (π.χ. δικτύου Natura 2000), στην περιοχή του έργου. Όπως προαναφέρθηκε η περιοχή είναι χαρακτηρισμένη από το εγκεκριμένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο ως «περιοχή με κοιτάσματα λιγνίτη σε απόσυρση» και αποτελεί άγονη έκταση.

Ποια συγκεκριμένα μέτρα προβλέπονται για την προστασία και αποκατάσταση του τοπίου;

Τα μέτρα είναι ποικίλα και περιλαμβάνουν από δραστικό περιορισμό κατάληψης & πυκνότητας των ΦΒ πάνελς έως 100% υπόγεια δίκτυα καλωδιώσεων και συνδέσεων και φυτεύσεις περιμετρικά. Κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να δει τα μέτρα τόσο στην περιβαλλοντική μελέτη, όσο και στην Έγκριση περιβαλλοντικών όρων που είναι αναρτημένα στη Ηλεκτρονικό Περιβαλλοντικό Μητρώο του ΥΠΕΝ.

Έχουν αξιολογηθεί οι σωρευτικές επιπτώσεις μαζί με τα υπόλοιπα έργα ΑΠΕ και ο κίνδυνος μετατροπής του αγροτικού τοπίου σε ενεργειακό;

Ασφαλώς, αφού αποτελούν διακριτό τμήμα της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και που έχει ήδη ελεγχθεί από τις αρμόδιες περιβαλλοντικές Αρχές.

Τα περί «κινδύνου μετατροπής του αγροτικού τοπίου σε ενεργειακό» αποτελούν υπερβολές των «εμπειρογνομόνων».

Ειδικότερα, πέραν του ότι το συγκεκριμένο έργο είναι ιδιαίτερα μικρό σε μέγεθος-συγκρινόμενο με τα γειτονικά φωτοβολταϊκά που λειτουργούν ή κατασκευάζονται- δεν

στοιχειοθετείται από καμία μελέτη αιτιώδους σχέσης μεταξύ φωτοβολταϊκών και εγκατάλειψης της γεωργίας. Αντιθέτως, σύμφωνα με όλες τις δημοσιευμένες εκθέσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ (FAO), τα αίτια μεταβολής των αγροτικών οικονομιών περιλαμβάνουν: i) τη δημογραφική γήρανση, ii) την κλιματική αλλαγή, iii) την αστυφιλία, iv) τις τεχνολογικές εξελίξεις.

Επομένως, όχι μόνο δεν υπάρχουν επιστημονικά δεδομένα που να τεκμηριώνουν ότι η εγκατάσταση ενός φωτοβολταϊκού έργου οδηγεί σε συρρίκνωση της αγροτικής οικονομίας όπως εσφαλμένα ισχυρίζονται οι «εμπειρογνώμονες» αλλά αντιθέτως υπάρχει πληθώρα δημοσιευμένων στοιχείων που δείχνουν ότι οι ΑΠΕ συμβάλουν στην ανάπτυξη της περιφέρειας.

Σε κάθε περίπτωση, καλό είναι να γνωρίζει κάθε ενδιαφερόμενος, ότι η διαδικασία ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας για τις περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις ενεργειακών έργων, είναι θεσμικά κατοχυρωμένη και κοινή πλέον σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι δε προκαθορισμένη ως προς τη διαδικασία, το χρόνο και τη μορφή της. Σκοπός της προκαθορισμένης διαδικασίας ήταν η εναρμόνιση των περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων μεταξύ των Κρατών -μελών Ε.Ε. για την επίτευξη διαφάνειας και κοινών κανόνων για όλους τους πολίτες της Ε.Ε. Ήδη σήμερα όλες οι σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες έχουν ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία.

Ειδικότερα, η συμμετοχή του κοινού στην περιβαλλοντική αδειοδότηση έχει προκαθοριστεί με τις οδηγίες ΕΕ 1985/337 (συμμετοχή κοινού και πλήρης μελέτη (ΜΠΕ)), 1997/11 (εναρμόνιση με Σύμβαση Espoo, εφαρμογή σε περισσότερα είδη έργων, νέα κριτήρια screening), 2003/35 & 2009/31 (εναρμόνιση συμμετοχής κοινού με Σύμβαση Aarhus) και 2011/92 & 2014/52 (ενιαίο κείμενο αρχικής Οδηγίας για τα κρατη-μέλη και διευκρινήσεις αμφισημιών). Τέλος, με το Νόμο 4014/2011, μεταξύ άλλων καθορίστηκε αποκλειστικά διαδικτυακή δημοσιοποίηση, έλεγχος και σχολιασμός των μελετών μέσω της λειτουργίας Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου (ΗΠΜ). Αυτά γίνονται αποκλειστικά πλέον μέσω ειδικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Υπουργείου Περιβάλλοντος στην οποία συμμετέχει κάθε ενδιαφερόμενος, με διαφάνεια.

Ποια ακριβώς είναι τα δεσμευτικά και μετρήσιμα οφέλη για την τοπική κοινωνία από το έργο; Πόσες μόνιμες θέσεις εργασίας θα δημιουργηθούν, ποια οικονομική αξία θα παραμένει ετησίως στην περιοχή και ποια συγκεκριμένα αντισταθμιστικά μέτρα προβλέπονται για το τοπίο, την αγροτική παραγωγή, τον οινοτουρισμό και τις άλλες δραστηριότητες που ενδέχεται να επιβαρυνθούν;

Α) Τα μετρήσιμα οφέλη για την τοπική κοινωνία περιλαμβάνουν τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας κατά τις φάσεις κατασκευής, λειτουργίας και συντήρησης, οι οποίες καλύπτονται κατά προτεραιότητα από το τοπικό εργατικό δυναμικό. Περαιτέρω, όσο το δυνατόν

περισσότερες εργασίες ανατίθενται σε τοπικούς εργολάβους και εταιρείες, ενώ τονώνεται και η τοπική αγορά ηλεκτρομηχανολογικού υλικού, εστίασης και καταλυμάτων της περιοχής.

Β) Επιπλέον, με το άρθρο 87 του Νόμου 4964/2022 προβλέπεται «ειδικό τέλος ΑΠΕ» που καταβάλλει η κάθε εταιρεία, μέσω του αρμόδιου Διαχειριστή, υπέρ ΟΤΑ και οικιακών καταναλωτών της περιοχής εγκατάστασης του έργου ΑΠΕ. Το ύψος του ειδικού τέλους έχει καθοριστεί 2ευρω αναπαραγόμενη MWh για σταθμούς που πωλούν την ενέργεια στην ελεύθερη αγορά ή με διμερή συμβόλαια, ή 3% επί της τιμής αναφοράς της παραγόμενης ενέργειας για σταθμούς που λαμβάνουν τιμή σε ανταγωνιστικές διαδικασίες.

Γ) Οι αυθαίρετες γενικεύσεις των «εμπειρογνώμωνων» περί ανάγκης «αντισταθμιστικών μέτρων» για το τοπίο ή την αγροτική παραγωγή, απαντήθηκαν παραπάνω στην ερώτηση 7. Γενικότερα, δεν θα πρέπει να παραβλέπουν οι «εμπειρογνώμονες» τη μακρόχρονη εθνική νομοθεσία και σχετική Νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας για τις ΑΠΕ: Αν κάποιος διαβάσει τις εισηγητικές εκθέσεις όλων των ενεργειακών Νόμων τα τελευταία 20 χρόνια, θα αντιληφθεί ότι η μεγάλη ανάπτυξη των φωτοβολταϊκών σταθμών και των ΑΠΕ γενικότερα, αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο εθνικής ενεργειακής πολιτικής για το σκοπό της μείωσης της εξάρτησης από εισαγόμενα καύσιμα και της ενεργειακής ασφάλειας της χώρας. Η νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας (ΣτΕ) επιβεβαιώνει τα παραπάνω: Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του τα τελευταία 15 χρόνια (βλ. Ολομ. ΣτΕ 2499/2012, ΣτΕ 1421/2013), οι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ στο διασυνδεδεμένο εθνικό σύστημα υπηρετούν σκοπό «υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος».